

คำอธิบายสรุปสาระสำคัญ
พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

๑. ความมุ่งหมายของกฎหมาย

กำหนดจำนวนตำแหน่งข้าราชการการเมืองให้ชัดเจน เพื่อช่วยในการปฏิบัติราชการของนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรี

๒. สรุปสาระสำคัญของกฎหมาย

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๙ ตอนที่ ๓๕ หน้า ๑ เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๓๕ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๕ โดยให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๒.๑ ประเภทของข้าราชการการเมือง (มาตรา ๔)

ข้าราชการการเมืองได้แก่บุคคลซึ่งรับราชการในตำแหน่งข้าราชการการเมืองดังต่อไปนี้

- (๑) นายกรัฐมนตรี
- (๒) รองนายกรัฐมนตรี
- (๓) รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
- (๔) รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- (๕) รัฐมนตรีว่าการทบวง
- (๖) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง
- (๗) รัฐมนตรีช่วยว่าการทบวง
- (๘) ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี
- (๙) ที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรี
- (๑๐) ที่ปรึกษารัฐมนตรี และที่ปรึกษารัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- (๑๑) เลขาธิการนายกรัฐมนตรี
- (๑๒) รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง
- (๑๓) โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- (๑๔) รองโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- (๑๕) เลขานุการรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
- (๑๖) ประจำสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
- (๑๗) เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง

(๑๘) ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง

(๑๙) เลขานุการรัฐมนตรีว่าการทบวง

(๒๐) ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีว่าการทบวง

๒.๒ การกำหนดเครื่องแบบของข้าราชการการเมือง (มาตรา ๕)

กำหนดให้ข้าราชการการเมืองใช้เครื่องแบบข้าราชการพลเรือน ตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน (พระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๗๘)

๒.๓ การกำหนดอัตราเงินเดือนข้าราชการการเมือง (มาตรา ๖)

ตามมาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๘

กำหนดให้ข้าราชการการเมืองได้รับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง ตามกฎหมายว่าด้วยเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง (พระราชบัญญัติเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง พ.ศ. ๒๕๓๘) อย่างไรก็ตาม สำหรับข้าราชการการเมืองซึ่งดำรงตำแหน่งวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย ในกรณีที่ได้รับเงินประจำตำแหน่ง หรือเงินเพิ่มสำหรับสมาชิกแล้ว ไม่มีสิทธิได้รับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งในฐานะข้าราชการการเมืองอีก ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง มาตรา ๖ วรรค ๓

โดยการจ่ายเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการการเมือง นั้น ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงการคลังได้กำหนดไว้

๒.๔ การแต่งตั้งและการออกจากตำแหน่งของรัฐมนตรี (มาตรา ๗)

การแต่งตั้งและการออกจากตำแหน่งของรัฐมนตรี ให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

๒.๕ คุณสมบัติของผู้ซึ่งจะได้รับแต่งตั้งเป็นข้าราชการการเมืองตำแหน่งอื่น (นอกจากตำแหน่งรัฐมนตรี) (มาตรา ๙)

ผู้ซึ่งจะได้รับแต่งตั้งเป็นข้าราชการการเมืองตำแหน่งอื่นนอกจากตำแหน่งรัฐมนตรี ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) อายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปี

(๓) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ

(๔) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ หรือมีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือเป็นโรคตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๕) ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี

(๖) ไม่เป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

(๗) ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

(๘) ไม่เคยถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก จากรัฐวิสาหกิจ

(๙) ไม่เคยถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก เพราะกระทำผิดวินัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนหรือตามกฎหมายอื่น

๒.๖ การออกจากตำแหน่งของข้าราชการการเมือง(นอกจากตำแหน่งรัฐมนตรี) (มาตรา ๑๐)

ข้าราชการการเมืองนอกจากตำแหน่งรัฐมนตรีหรือออกจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ถูกสั่งให้ออก ไม่ว่าจะเป็นการออกโดยมีความผิดหรือไม่ก็ตาม

(๔) นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้แต่งตั้งตั้งออกจากตำแหน่ง

(๕) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๙

๓. บทบัญญัติที่คุ้มครองประชาชน

โดยที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ มีเหตุผลและความจำเป็นของการประกาศใช้เพื่อปรับปรุงอัตราเงินเดือนข้าราชการการเมืองให้เหมาะสมกับสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบัน และกำหนดจำนวนตำแหน่งข้าราชการการเมืองให้ชัดเจน เพื่อช่วยในการปฏิบัติราชการของนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรี แต่กรณีเกี่ยวกับการกำหนดอัตราเงินเดือนนั้นได้กำหนดให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะแล้ว ดังนั้น กฎหมายดังกล่าวจึงมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการกำหนดจำนวนตำแหน่งของข้าราชการการเมือง ซึ่งไม่ได้มีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง

๔. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

-ไม่มี-

๕. คำพิพากษาศาลฎีกา

-ไม่มี-

๖. คำพิพากษา/คำสั่ง ศาลปกครองสูงสุด

-ไม่มี-

๗. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

-ไม่มี-

๘. ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง ฐานะและการดำรงตำแหน่ง
ของผู้ช่วยรัฐมนตรี คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) เรื่องเสร็จที่ ๑๓๙/๒๕๔๗

“ข้าราชการการเมือง” เป็นสถานะที่กำหนดให้มีขึ้นตามกฎหมายและเป็นผู้ดำรง
ตำแหน่งที่กำหนดไว้ในกฎหมาย เช่น ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง
พ.ศ. ๒๕๓๕ ทั้งนี้ สำหรับ “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ได้มีบันทึกสำนักงานคณะกรรมการ
กฤษฎีกา เรื่อง การดำรงตำแหน่งทางการเมืองของกรรมการและผู้บริหารรัฐวิสาหกิจ คณะกรรมการ
กฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) เรื่องเสร็จที่ ๔๘๑/๒๕๓๕ ว่า “ผู้ดำรงตำแหน่ง
ทางการเมือง” หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีหน้าที่อำนาจการบริหารประเทศหรือควบคุมการบริหาร
ราชการแผ่นดิน รวมถึงบรรดาผู้ที่รับผิดชอบงานด้านการเมืองทั้งหมดอันเป็นงานที่เกี่ยวกับการ
กำหนดนโยบายให้ฝ่ายปกครองที่มีหน้าที่ปฏิบัติงานประจำรับไปบริหารให้เป็นไปตามนโยบาย
จึงหมายถึง คณะรัฐมนตรี สมาชิกวุฒิสภา และผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน
จึงมีความหมายกว้างกว่าคำว่า “ข้าราชการการเมือง” ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบ
ข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังนั้น คำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” นี้ จึงหมายถึง
คณะรัฐมนตรี สมาชิกวุฒิสภา และผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่มีลักษณะทำนองเดียวกันที่มีอำนาจหน้าที่
ในการอำนาจการบริหารประเทศหรือควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินและเมื่อระเบียบ
สำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการผู้ช่วยรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้กำหนดอำนาจหน้าที่
ของผู้ช่วยรัฐมนตรีในการช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรี
ต่าง ๆ ของกระทรวงตามที่ได้รับมอบหมาย ในการอำนาจการบริหารประเทศหรือการควบคุม
การบริหารราชการแผ่นดิน ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้ช่วยรัฐมนตรีจึงอยู่ในความหมายของคำว่า
“ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ด้วย

๙. การตีความกฎหมาย การตอบข้อหารือ หรือแนวปฏิบัติ

-ไม่มี-

๑๐. เอกสารอื่น

-ไม่มี-

หมายเหตุ - คำอธิบายนี้มีขึ้นเพื่อประโยชน์ในการเข้าใจสาระสำคัญของกฎหมายเท่านั้น ส่วนการจะปฏิบัติตามกฎหมายให้เป็นไปอย่างถูกต้องนั้น ประชาชนจะต้องศึกษา ทำความเข้าใจ ตรวจสอบ และยึดถือตัวบทกฎหมายเป็นสำคัญ
